

Scenariusz zajęć

I etap edukacyjny, uczeń kończący klasę I, edukacja przyrodnicza

Temat: Zimowa pogoda

Treści kształcenia:

2) w zakresie rozumienia warunków atmosferycznych:

c) nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody.

Dodatkowe:

Edukacja społeczna

2) współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, kulturalnie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- Potrafi uważnie słuchać tekstu czytanego przez nauczyciela,
- Umie odpowiadać na pytania związane z tekstem,
- Zna rodzaje opadów w różnych porach roku,
- Potrafi obserwować pogodę,
- Umie ubrać się stosownie do panującej pogody,
- Nazywa zjawiska charakterystyczne dla różnych pór roku,
- Współpracuje w grupie w celu jak najlepszego wykonania zadania,
- Potrafi wykonać pracę plastyczną według planu.

Nabywane umiejętności:

- Słuchania i dekodowania treści tekstu,
- Rozumienia i rozróżniania zjawisk atmosferycznych charakterystycznych dla danych pór roku,
- Rozsądnego postępowania wobec warunków atmosferycznych (ubieranie się),
- Komunikacji i współpracy w grupie,
- Planowania i wykonywania prac plastycznych,
- Rozwiązywania problemów,
- Pracy zespołowej.

Kompetencje kluczowe:

- Porozumiewanie się w języku ojczystym,
- Umiejętność uczenia się,
- Kompetencje społeczne i obywatelskie.

Środki dydaktyczne:

- Tablica, magnesy,
- Sprzęt multimedialny: komputer, tablica interaktywna, rzutnik/projektor multimedialny,

- Zasoby multimedialne: karta pracy¹ („Zimowe zagadki”), ilustracje („Kształty płatków śniegu”),
- Tekst opowiadania Marii Kownackiej pt. „O zimowej pogodzie”²,
- Elementy zimowej odzieży do zabawy dramowej pt. „Pokaz zimowej mody”,
- Biały papier ksero, linijka, ołówek, nożyczki.

Metody nauczania:

- Podająca: wyjaśnienie,
- Problemowe: dyskusja dydaktyczna, rozmowa kierowana, gra dydaktyczna,
- Praktyczna: pokaz ilustracji.

Formy pracy:

- Zbiorowa jednolita,
- Indywidualna jednolita,
- Grupowa zróżnicowana.

Przebieg zajęć:

Etap wstępny

Nauczyciel wita dzieci. Aby wprowadzić je do tematu zajęć, prosi o rozwiązanie wykreślanki z hasłem: „Zimowa pogoda” z karty pracy z zasobów multimedialnych. Krótco omawia hasła pojawiające się w zadaniu; dzieci opisują te zjawiska charakterystyczne dla zimy i charakteryzują je.

Etap realizacji:

Prowadzący zajęcia proponuje dzieciom uważne wysłuchanie opowiadania Kownackiej. Po przeczytaniu tekstu wyjaśnia trudne słowa, które się w nim pojawiły, oraz te, które mają podobne znaczenie. Rozpoczyna dyskusję na temat zimowej pogody.

- Kiedy mówimy, że zima jest zła?
- Co to jest zamieć? Dlaczego zamieć może być niebezpieczna?
- Dlaczego słońce świeci bardzo jasno, gdy jest śnieg?
- Jaki kształt mają kryształki śniegu? Co to jest śnieg?
- Kiedy powstaje szadź?
- Co to jest gołoledź?
- Co zimą może być niebezpieczne dla ludzi i zwierząt?
- W jaki sposób ludzie chronią się przed mrozem?

Kolejnym etapem zajęć jest zabawa dramowa pt. „Pokaz mody zimowej”. Nauczyciel proponuje dzieciom, aby w grupkach przygotowały scenki. W każdej z grup wskazuje osoby, które:

¹ Zagadki w karcie pracy: o lodzie autorstwa twórcy scenariusza lekcji, pozostałe: Kamila Stemplewska, *Przysłowia, zagadki dla Jacka i Agatki. Materiały pomocnicze do wykorzystania w pracy dydaktyczno-wychowawczej w klasach I–III*, Wrocław 1998.

² Proponowane źródło: Maria Kownacka, *O zimowej pogodzie [w:] Razem ze słońkiem. Zima*, WSiP, Warszawa 1975.

- będą prezydentem mody (opowiada o stroju, o jego zaletach i funkcjonalności, reklamuje prezentowany ubiór),
- będą modelkami/modelami.

Każda grupa otrzymuje przygotowane wcześniej elementy zimowej odzieży. Prowadzący zajęcia prosi kilkoro dzieci o przyniesienie rzeczy z szatni, np. czapki, szalika, rękawiczek, kurtki, butów itd. Pokaz może też odbyć się na niby, bez rekwizytów.

Po zabawie dramowej nauczyciel zachęca uczniów, by podzielili się swoimi refleksjami na temat strojów. Zadaje pomocnicze pytania:

- Dlaczego zimą musimy zadbać o ciepły, odpowiedni do pogody ubiór?
- Co się dzieje, kiedy organizm jest wychłodzony, zmarznięty?

Prowadzący zajęcia powinien wyjaśnić dzieciom zmiany zachodzące w ciele pod wpływem zimna, wskazać, że są niebezpieczne (odmrożenia), podkreślić sytuacje, w których może dojść do hipotermii (np. przy wypadkach z załamaniem się lodu, długim przebywaniem na mrozie). Należałoby także podkreślić różnice w odczuwaniu temperatury a faktyczną temperaturą, np. w przypadku silnego wiatru, wilgotności powietrza itp.

W następnym etapie zajęć nauczyciel prezentuje dzieciom ilustracje z zasobów multimedialnych, po czym zadaje pytania o kształt płatków śniegowych oraz różnice pomiędzy nimi. Po udzieleniu odpowiedzi przez uczniów uzupełnia wypowiedzi dzieci:

Gdy jest mróz, cząsteczki pary wodnej skupiają się blisko siebie, tworząc kryształki lodu. W zależności od warunków atmosferycznych mogą powstawać płatki śniegu o różnych kształtach. Najczęściej wyobrażamy je sobie jako sześcioramienne gwiazdki. Takie lodowe struktury rzeczywiście mogą się utworzyć, gdy w powietrzu panuje temperatura między -1 a -3 st. Celsjusza lub -10 a -20 st. Celsjusza. W innych warunkach śnieg mogą tworzyć igły, słupki lub płytki.

Nauczyciel proponuje dzieciom twórczą pracę plastyczną pt. „Śniegowe gwiazdki”. Do jej wykonania potrzebne będą takie materiały, jak: białe kartki (papier ksero), nożyczki, linijka i ołówek. Zadaniem uczniów jest odrysowanie (np. od talerzyka) lub narysowanie przy użyciu cyrkla 2–3 kół o średnicy około 10 cm, a następnie ich wycięcie. Dzieci składają koła na kilka części i wycinają na powierzchni złożonych figur dowolne wzorki. Prowadzący zajęcia zwraca uwagę na to, aby uczniowie uważnie wykonywali zadanie, tak aby nie przeciąć w poprzek całej figury. Po wykonaniu prac następuje prezentacja powstałych kompozycji oraz oglądanie i ocena śniegowych gwiazdek. Zadanie kończy się miniwystawą. Wszystkie kompozycje dzieci przypinają magnesami na tablicy.

Etap końcowy:

Refleksja na koniec zajęć: „Czego dowiedziałas/dowiedziałeś się dziś o zimowej pogodzie?”, „Jakie cenne dla twojego zdrowia informacje zapamiętałaś/zapamiętałeś?”.

Dodatkowo:

Jeśli czas i pogoda na to pozwolą, dobrze byłoby wybrać się z dziećmi na dwór, aby obserwowały płatki śniegu przez lupę na ciemnej rękawicze.

- Dla wiedzy nauczyciela:

Sposób, w jaki powstaje śnieg, jest bardzo skomplikowany. Wysoko w chmurach panuje niska temperatura. Fruwają tam różne pyłki, często pochodzące z naszej planety, np.

cząsteczki dymu unoszącego się z komina. Do takich pyłków zaczynają się przyczepiać kryształki lodu. Jest ich coraz więcej i więcej, wirują sobie dookoła. Przybierają rozmaite kształty: płatki, igielki, kryształki, słupki. Zależy to od temperatury. Mówi się, że nie ma dwóch takich samych płatków śniegu i właściwie jest to prawda. Choć są tak małe, to różnią się między sobą niewidocznymi dla nas cząsteczkami. Nie sposób znaleźć identycznych.

Kiedy śnieżynki wydostaną się już z chmury, zaczynają swoją wędrówkę. Lecą od 500 do 5000 m w dół. Jeśli na swojej drodze napotkają wilgoć i cząsteczki wody, to kropelki wody otaczają śnieżynkę, tworząc z niej kulkę – tak powstaje grad. Kule gradowe mogą osiągać tak wielkie rozmiary, że potrafią wybić szybę w samochodzie lub uderzyć w głowę. Widzieliście kiedyś grad wielkości kurzych jajek?

Śnieg, jeśli nie zamieni się w grad, spada na ziemię w swojej postaci płatków lub igiełek. Na pewno zauważyliście, że czasem śnieg lepi się lepiej, a czasem kulki nie chcą wcale powstawać. Gdy nasze termometry wskazują mróz poniżej -10°C , wówczas śnieg na ziemi wygląda jak mięciutki puch. Wydaje się, że jest delikatny i sypki, zupełnie nie można zrobić z niego śnieżki. Im cieplej, tym lepiej śnieg klei się w naszych rękawiczkach. Oczywiście powyżej 0°C rozpuszcza się i mamy wtedy okropną chlapę, a nasze lodowe zamki znikają. Bałwana lepi się najlepiej, gdy na dworze panuje od -2 do -5°C .

W zależności od tego, jak mocno sypie nam z chmur, inaczej nazywamy to, co dzieje się za oknem. Śnieżycza – bardzo duże płatki śniegu padają gęsto i szybko zakrywają wszystko dookoła. Zawieja – kiedy śnieg pada na ukos, ponieważ towarzyszy mu silny wiatr. Zamieć śnieżna – to już niebezpieczna sprawa, gdyż wiatr jest tak silny, że podrywa leżący śnieg do góry i sypie nim w oczy. Nic wtedy nie widać, można zgubić drogę i bardzo zmarznąć.

Dodatkowe informacje na stronie:

<http://dladzieci.pl/ecid,25,eid,2434,title,Skad-sie-bierze-snieg,zabawa.html>

Słowa kluczowe:

zima, śnieg, mróz, lód, szadź, gołoledź, zamieć, płatki śniegu, gwiazdki śniegowe, ubiór zimowy